

СЛБ ГОДИНИ

Д-С „Витиня“
снимка Йордан ДАМЯНОВ

Българска

Издание
на Съюза
на лесовъдите
в България

ГОРА

ISSN 1312-7055

Брой 4 (98), год. XX, октомври 2024 г., София 1303, ул. "Антим I" №17
www.bulgarian-foresters.org e-mail: bggora@abv.bg

XXVI редовна годишна среща на ръководството на Съюза на европейските лесовъди

Българска делегация при откриването на срещата в Люксембург

XXVI-ата годишна среща на Президентството на Съюза на европейските лесовъди (UEF) се проведе в Люксембург, Велико Херцогство Люксембург, от 19 до 22 септември. В нея взе участие делегация на Съюза на лесовъдите в България в състав д-р инж. Анна Петракиева - вицепрезидент на UEF, проф. д-р Иван Палигоров - председател, инж. Деян Стойнев и инж. Севдалина Димитрова - зам.-председатели, на Съюза на лесовъдите в България.

В срещата участваха представители на професионалните организации на лесовъдите от Австрия, България, Германия, Дания, Италия, Кипър, Полша, Турция, Франция, Финландия, Швеция, Швейцария и Люксембург. Домакините от Люксембургската горска асоциация (AFL) използват посещението на ръководството на Съюза на европейските лесовъди, за да отбележат юбилейната - 50-годишнина от своето основаване. При откриването на срещата приветствие поднесоха Серж Вилмес - министър на околната среда, климата и биоразнообразието на Херцогство Люксембург, Томаш Маркиевич - президент на UEF, Михаел Лейтем - директор на Агенция „Природа и гори“.

Срещата започна с международен семинар с водеща тема „Запазване на биоразнообразието и стопанисването на горите в контекста на глобалните климатични промени - поглед към практиката на Люксембург“. Презентации изнесоха проф. д-р Александър Кнол - от Университета в Гьотинген, „Горите в климатични промени - диалог под стрес“, Франсоа Ифли - от Люксембургския институт за наука и технологии „Въздействие на водните ресурси върху дървесните видове и обратна връзка“, Мартин Левин - бивш директор на Общинските гори на Гьотинген, „Неопитомената гора“, Тиери Козлик - от Градско горско стопанство - Люксембург. (Презентациите могат да бъдат отворени на интернет страницата на UEF).

С непосредствено теренно посещение бе обходен един от маршрутите в Люксембургската градска гора, където бяха обсъдени работата с туристите, спортуващите, велосипедистите и горските работници, както и комуникацията с различните заинтересовани групи, посещаващи парка. С голяма гордост бе показана детска площадка - част от парка, която е изградена и се поддържа от градските горски служители.

На срещата на ръководството на UEF бяха докладвани, обсъдени и приети решения по най-важните организационни въпроси в дейността на UEF - отчет за дейността

и бюджета през 2024 г., както и план за дейността и за бюджета през 2025 година.

Членовете на Президентството на UEF отчетоха своята дейност по въпроси, засягащи политиката на ЕС в областта на горското стопанство - Европейския горски диалог в условията на Зелената сделка, дейността на подсекцията по горска педагогика, както и проведени в България XVIII Европейски конгрес на горските педагози, взаимоотношенията с асоциациите на предприемачите в горското стопанство на Европа, предложенията за промени в Европейската стратегия за горите до 2030 г., в която Съюзът на европейските лесовъди взема дейно участие в комисии и в обсъждането на регламенти, отнасящи се до горите. Във формирането на политиките за горите UEF ще продължи да си сътрудничи с Eustafor - организация, която представлява лесовъдите, управляващи държавни гори в Европа, CEPF - Асоциация на частните собственици на гори в Европа, и FECOF - неправителствено обединение на общините - собственици на гори в Европа. В края на срещата като председател на Съюза на лесовъдите в България проф. д-р Иван Палигоров представи презентация за приетата от Президентството на UEF покана от нашата страна за домакинство на следващия XXI редовен конгрес на UEF, който се предвижда да се проведе от 11 до 14 септември 2025 г. в Русе, България.

В последния ден беше организирано и посещение в Природен и геопарк „Мелердал“ - обект на UNESCO, наричан още Малката Швейцария на Люксембург, където бяха представени резултати от инвентаризации на горски територии с LIDAR, поставен на дрон, както и интегрирано стопанисване на горите - Синергезис и компромиси между стопанисването на горите и опазването на природата, свързано с опазване на колонии от прилепи. Бяха обсъдени възможностите за възобновяване на дъба (със средна възраст около 200 г.), който е предпочитан от прилепите за сметка на бука (със средна възраст около 160 г.).

Участието на делегацията на СЛБ бе осъществено със съдействието на МЗХ и ИАГ и с финансовата подкрепа на ЮЦДП - Смолян, което е израз на ползотворното и взаимноизгодно сътрудничество в интерес на нашата професия и защитата на международния престиж на българската лесовъдска колегия.

Инж. Деян СТОЙНЕВ
Инж. Севдалина ДИМИТРОВА
Д-р инж. Анна ПЕТРАКИЕВА
Проф. д-р Иван ПАЛИГОРОВ

Теренно посещение

Дружеството на лесовъдите ветерани от София на посещение в УОГС „Петрохан“ - с. Бързия

На стр. 2

Новият академик на БАН в областта на аграрните и лесовъдните науки е чл.-кор. проф. д.н. Иван Илиев

На стр. 5

България бе домакин на XVIII Европейски конгрес по горска педагогика

На стр. 1-8

България бе домакин на XVIII Европейски конгрес по горска педагогика

На 3 - 5 септември в Учебно-опитното горско стопанство „Георги Ст. Аврамов“ - Юндола, се проведе XVIII-ият Европейски конгрес по горска педагогика, като за първи път страната ни е негов домакин. Участваха 70 специалисти от България и 35 представители на Австрия, Боливия, Германия, Естония, Израел, Латвия, Норвегия, Полша, Румъния, Словакия, Унгария, Финландия и Чехия (сн. 1 на стр. 8).

Форумът беше организиран от Изпълнителната агенция по горите в партньорство с Министерството на земеделието и храните чрез шестте държавни предприятия и Лесотехническият университет и официално открит от зам.-министъра на земеделието и храните д-р инж. Мирослав Маринов. В изказването си той подчерта, че горската педагогика е най-резултатният и достъпен начин за възстановяване на връзката между обществото и природата: „Разработените от горските педагози програми за обучение на деца и подрастващи са свързани с разбирането за лесовъдската професия, екологичните взаимовръзки в природата и правилното отношение на хората към околната среда.“

В откриването и работата на форума взеха участие инж. Стоян Тошев - изпълнителен директор, и д-р инж. Анна Петракиева - зам. изпълнителен директор, на ИАГ, инж. Валентин Чамбов - директор на ЮЗДП - Благоевград, инж. Ваня Каменова - директор на СЗДП - Враца, чл.-кор. проф. Георги Георгиев - директор на Института за гората - БАН, проф. д-р Иван Палигоров - председател на Съюза на лесовъдите в България, инж. Николай Василев - началник на отдел „Стратегии и планиране в горското стопанство“ в МЗХ, представители на Лесотехническият университет - доц. д-р Христо Михайлов - ректор, чл.-кор. проф. Иван Илиев, доц. д-р Милко Милев, доц. д-р Георги Костов и доц. д-р Момчил Панайотов, инж. Васил Василев - председател на НЛРС - СЛРБ, заместник-директори на държавни горски предприятия (сн. 2 на стр. 8).

(На стр. 8)

Позиция

Ролята на държавата в горите днес

В края на 80-те и през 90-те години на XX в. господстваща тенденция в политиката е намаляването на мащабите на държавния сектор, както и намаляването на дейностите и функциите на държавата. Международните финансови институции като Международния валутен фонд и Световната банка поставят ударението върху система от неоллиберални мерки за намаляване на държавната намеса в икономиката - пакет, наречен „Вашингтонски консенсус“. Липсата на ефективни държавни институции довежда дотам, че проблемите в някои сектори на икономиката се задълбочават. Ефективната държава е необходима, за да може да упражнява пръсците ѝ функции по осигуряване на основни публични блага: законност и ред, управление на макроикономиката (макроикономическа стабилност), отбрана, управление на здравеопазването, образованието и екологията, социално осигуряване, регулиране на монополите, осъществяване на големи инфраструктурни проекти и други.

Общата площ на горите и горските територии у нас (Годишен отчетен доклад на ИАГ за 2023 г., 2024) към 31.12.2023 г. е 4 280 137 ха, от която залесената площ, вкл. клек - 3 936 140 хектара. Площта на горските територии е 3 953 595 ха, или 92,4 % от общата площ. Земеделските територии, притежаващи характеристики на гора по смисъла на чл. 2 от Закона за горите, са 326 542 ха, или 7,6 % от общата територия. Горските територии - държавна собственост са 3 953 595 ха, от тях управлявани от държавните предприятия по чл. 163 от Закона за горите са 2 889 898 ха, или 73,09 %, а стопанисваните от МОСВ - 172 362 ха, или 4,36 %. Тези огромни територии са предоставени на две министерства с коренно различни, но взаимно допълващи се функции.

Горите на България се вписват в категориите екология и социална защита. Поради ограниченията, въведени от т.нар. Вашингтонски консенсус от 1989 г., и двете структури функционират или в нарушение на тези изисквания, или не отговарят на идеите, заложили в Закона за горите и Закона за опазване на околната среда и водите.

Повече от 130 години действат редица закони за горите, но във всички редакции и множеството промени винаги е съществувал социален елемент, даващ възможност за препитание на местните общности, които да могат да се ползват от природните дадености на горските територии. По тази причина сме свикнали да наричаме закона за горите специален социален закон. От друга страна, всеки закон за горите поставя основите и интегрира в различни области понятието „екология“. От въвеждането на първите закони за горите те имат една цел - запазване и обогатяване на горите. Или казано на съвременен език - екологичните идеи винаги са съпътствали всички закони за горите.

През годините изискванията на обществото към горите се променят. В началото приоритет е ползването на горските територии за свободна паша на домашни животни. С развитието на икономиката се преминава към засилено ползване на дървесина. За да достигнем до момента, когато част от обществото предпочита гората да не се ползва като доставка на суровина, в нея да не се ловува, а горските територии да са места за отдих и планински туризъм. Една значителна част от привържениците на планинския туризъм са за развитие на зимните спортове и настояват да се строят нови ски писти, а друга част изразява несъгласие да се изсичат гори за това. В същото време националната икономика се нуждае от дървесината и останалите продукти на горите.

От трета страна, лесовъдите

предупреждават, че над 40 % от горите на България са с изкуствен произход и като всяка изкуствена система се нуждаят от продължителна поддръжка и вековни грижи. За да се създаде нормална горска обстановка в тези залесени някога голи и без почва терени, е необходимо да се ротират най-малко три поколения изкуствени гори. Започналите процеси на разпадане в тях, на нападения от вредители и на влошено здравословно състояние са признаци, които будят тревога в специалистите. Тези, създадени от човека гори, са не само на територията, стопанисвана от Министерството на земеделието и храните, но и на Министерството на околната среда и водите. Резерватният режим, въведен в защитените територии, не е възможен за стопанисването на тези крехки горски формации.

Поради неестествените условия, в които са поставени фиданките при залесяване, и ниския почвен потенциал дълговечността на такива гори е ограничена. В зависимост от почвения бонитет и биологичните възможности на дърветата средната продължителност на тези гори в най-масовата лесорастителна зона, в която са създавани - долната, с надморска височина до 500 м, те ще доживеят до максимум 50-60-годишна възраст. Значителна част от горите са на тази възраст и негативните процеси на разпадане и умиране са доста интензивни. Подмянето им с ново залесяване е крайно наложително. В случай че не ги залесим, отново рискуваме да се върнем в „лунните пейзажи“ отпреди 100 години.

Тези близо 40 % от горите са залесени със средства, осигурени от държавния бюджет, а голяма част - с доброволния труд на местното население. При сегашната нормативна уредба държавните горски предприятия трябва да изсечат тези гори и да залесят освободените площи отново. Но приходите от продажбата на дървесина „на

корен“ са нищожно малки, за да се осигурят средства за мащабните залесявания. Какви са причините?

Първо - поради лошите почвено-климатични условия, при които са поставени такива гори, дървесната им производителност е много ниска - височината на стъблата не надхвърля 7-8 м, а диаметърът на гръдна височина е 8-10 сантиметра. В тези гори се добиват основно дърва за огрев и материали за производство на пелети и хартия. **Второ** - дървесният запас на тези гори е нисък - 20-30 м³/дка стояща маса, тоест използваемата част е средно около 15-16 м³ на декар.

Днешните пазарни цени на тази категория дървесина „на корен“ е 10-15 лв. за кубик. Очакваните приходи от един декар площ са приблизително 200 лв., като от тях 20 % е задължителният ДДС. Да съпоставим тези числа с цените, които държавните предприятия плащат на фирмите за залесяване. В момента за декар залесена площ пазарната цена е 330 лв., която включва 64 лв. за почистване на площите, 150 лв. за направа на ръчни тераси и 116 лв. за закупуване на фиданки и залесяване. Приведох цените за залесяване в ЮЗДП - Благоевград, след пожара в ДГС - Кресна.

Същевременно държавните предприятия разходват средства за охрана, опазване и борба с горските пожари, лесозащита, строителство и поддръжка на противоерозионни съоръжения и горска инфраструктура, ловно стопанство и контрол на дивечовите запаси и прилагането на Закона за лова и опазване на дивеча и редица необходими екологични приоритети като запазване на местообитанията и мъртва дървесина, влажни зони, водоудайни обекти и други. Значителни средства предприятията заделят за изготвяне на законно регламентирани задължителни горскостопански планове и съгласувания с други държавни органи. Изводът е, че парите, получени от продажбата

на дървесина, трудно ще покрият разходите за ново залесяване.

Да се върнем към Вашингтонския консенсус, който е императивен и не допуска държавна помощ. Държавата не може да предприеме директни действия за подпомагане на държавните горски предприятия, за да възстанови тези площи.

Горите са национално богатство и изпълняват и задоволяват редица обществени потребности. Ревнивото отношение на хората към състоянието и процесите, които протичат в тях, е сигнал че те са изключително важни. Вашингтонският консенсус е отдалечил държавата от своите задължения и тя не отговаря на исканията на обществото, което е все по-недоволно от състоянието на горите въпреки някои положителни процеси, които протичат в тях.

Решението трябва да се търси в начина на финансиране на цялостната горска система. Държавният бюджет би следвало да финансира част от екологичните и социалните функции на горите - охрана, опазване на дивеча, изготвяне на горскостопанските и противопожарните планове и превантивни дейности, разходи за гасене на пожари, поддръжка на противоерозионните съоръжения, предпазване от наводнения и други. Премахването на ДДС при продажбата на дървесина, добита от изкуствено създадените гори на възраст до 60 г., също е решение. Така ще могат да се акумулират средства и да се извърши залесяването на тези гори. В същото време трябва да се предприеме медийна политика за привличане на доброволци за залесяване и борба с пожарите.

Начинът на бъдещото финансиране и приемането на решение как ще се извърши това минава през създаването на един държавен орган, който да управлява всички горски територии, включително тези със специална законова защита и създадените в земеделски земи.

Д-р. инж. Светозар МИХАЙЛОВ

Съюзен живот

Дружеството на лесовъдите ветерани от София на посещение в УОГС „Петрохан“ - с. Бързия

Както всяка година, и през тази се състоя традиционното пътуване на софийските ветерани до значими обекти на нашето горско стопанство. Обект за посещение на 25 септември на Дружеството на лесовъдите ветерани с председател инж. Константин Трифонов бе Учебно-опитното горско стопанство „Петрохан“ - с. Бързия. Участие в срещата взе и главният редактор на в. „Българска гора“ инж. Богдан Богданов.

Лесовъдите, посветили целия си професионален живот на горите, бяха посрещнати от инж. Ваня Каменова - директор на Северозападното държавно предприятие - Враца, и д-р инж. Димитър Вълков - бивш дългогодишен директор на Учебното стопанство и един от носителите на приза „Лесовъд на годината“.

Инж. Каменова приветства лесовъдите ветерани на Алеята на носителите на отличието „Лесовъд на годината“, създадена в парковото пространство на Клисурския манастир „Св. Св. Кирил и Методий“ край с. Бързия, и разказа за дейността на Предприятието. Тя подчерта, че въпреки затрудненията при реализация на дървесина СЗДП е финансово стабилна структура, с обезпечени средства за изпълнението на лесокulturните дейности и възнагражденията на персонала, намалена е и отчетената финансова загуба. Инж. Каменова изрази готовност да подкрепи възстановяване на организацията на лесовъдите ветерани на територията на СЗДП - Враца, като изрази увереност в успешно бъдещо партньорство. - Важно е - каза тя - лесовъдската колегия да работи целенасочено в посока на формиране на положителни нагласи сред обществото към основното призвание на лесовъдите да създават и полагат грижи за горите, като от съществено значение е да черпят опит и знания от ветераните.

Председателят на Съюза на лесовъдите в България проф.

Участници в срещата пред Клисурския манастир

Иван Палигоров запозна присъстващите с настоящата ситуация и тенденциите в развитието на горския сектор по отношение на управление и стопанисване на горите и необходимостта от технологично обновление на процесите в дърводобива със съответни промени на нормативната база в горите.

Демонстрация на лесовъдски системи на стопанисване в насаждение на УОГС бе представена от доц. Георги Костов от

Доц. Георги Костов представя лесовъдска система за стопанисване в насаждение на УОГС „Петрохан“

Лесотехническият университет. Доц. Костов обоснова необходимостта от прилагане на лесовъдски системи и методи за осигуряване на горските територии с разновъзрастова, жизнена и високопроизводителна гора. Той препоръчва възможните действия от лесовъдската общност за противопоставяне на популацията в горската политика за разясняване, че горите на планетата са ограничен ресурс, чието възпроизводство се основава на дългосрочни лесовъдски въздействия, за което е необходимо увеличаване на инвестициите в научни проучвания и иновации за усъвършенстване на многофункционалния модел на горското стопанство и адаптирането на управлението към климатичната криза и всички други предизвикателства. Той подчерта и необходимостта от осигуряване на обективно остойностяване на екосистемните ползи от горите и създаване на повече пазарна справедливост за собствениците, чиито гори са под различни режими на допълнителни ограничения спрямо възприетите лесовъдски практики в определени райони.

На терен бяха разгледани двуетажни борово-букови насаждения върху свежи месторастения, създадени с участието на студенти от ЛТУ.

Инж. Емил РАКЪДЖИЕВ

Право на мнение

Реформите в сектора не са позволили да се задържат негативните практики

В бр. 2/2024 г. на в. „Българска гора“ бе публикувана статия „Структурните реформи, реорганизации и институционални проблеми в горския сектор: поуки и очаквания“ на д-р инж. Любчо Тричков, служител в ИАГ, с дългогодишен стаж и богат административен опит. Засегната е темата, която години бе заобикаляна и отлагана в професионалните издания на горите. В този контекст ми се ще да поздравя автора и в. „Българска гора“ за добрия избор на време, в което тази статия да се появява. В условията на силното подмладяване на кадрите в сектора този материал би изиграл ролята на пътеводител за по-младите и категорично непознати колеги с близката история в горите. Всеки, който прочете внимателно статията, ще се обогати и ще получи добра основа за разбиране на някои от настоящите проблеми и належащата нужда те да бъдат решени от ръководството на горския отрасъл.

Д-р Тричков стартира прегледа на развитие на сектора след 1976 г. като цитира с необходимите последователност и акцент най-важните политически решения и част от нормативната база, които предопределят етапите от професионалното и организационното развитие на сектора.

За мен от по-голямо значение са проследените стъпки след 1990 г., когато започват да текат процеси на разграждане на плановото стопанство, възстановяване на собствеността върху горските територии, смяна на централизираната и плановата търговска дейност с опити за пазарна такава, разбиване на горските структури и звена, разделянето на горската дейност от преработвателната, порочната приватизация, която вместо развитие донесе разруха в материалната база, градена с десе-

тилетия, политическо принижаване на професията и значението на горите в обществото. През тези години от тогава до днес се материализира един нов за сектора процес на нагнетяване на обществена омраза към професията, за което освен недостатъчно ориентираните и крайно леви НПО с непонятни от социална гледна точка разбирания, имат и редица горски политически ръководства, които допуснаха последователно в горите да навлезе корупцията, кражбите, грубото и финансово ангажираното политическо вмешателство.

Извършените реформи в тези години при тези условия бяха с несполучлив общ принос, най-вече защото се заобикаляха и до днес именно най-важните негативни фактори и почти нито едно ръководство не се наемаше да се ангажира с тяхното решаване.

Макар че виждам някои недостатъци и погрешни тълкувания на основни фактори от автора за периода от 1990 до 2009 г., ги отдавам на неговата визия, която през този период се е формирала встрани от реалната горскостопанска практика и го е отдалечила от същността на някои факти и процеси, за които няма литература и които се знаят само от пряк опит.

Реших да изкажа мнение по отношение на политиката в сектора и някои тълкувания на автора, които страдат от недостатъчност, най-вече за периода от 2009 г. до днес.

През октомври 2009 г. с министерско постановление получилият само 2 години по-рано автономията си горски сектор отново бе прибран под „крилото“ на Министерството на земеделието и политическите сили, които вършееха в това ведомство. За да

стане това, с помощта на вътрешни фактори от колегията бяха изтъкнати два фактора. Огромният вандализъм на тройната коалиция за заменките на гори за апетитни имоти, който беше реализиран чрез Държавната агенция по горите (ДАГ) и Световната икономическа криза от 2008 - 2009 г., която даде сериозно отражение на дървопреработващата промишленост по света и у нас, и нейното влияние върху горското стопанство. Всичко позитивно от този двугодишен период на съществуването на ДАГ беше „заметено под килима“. Възраждането на инициативността на горските стопанства, положителните резултати в силното увеличаване на лесовъдските дейности и поставянето на горската политика отново върху тези дейности, които гарантират устойчивото бъдеще на българските гори, беше подмината от „реформаторите“, които гонеха своите користни цели и без никаква съвест отново хвърлиха 10 000 колеги в политическия обхват на министъра на земеделието и наново принизиха колегията след години борба за самостоятелност. Това предателство беше узаконено с новия Закон за горите от 2011 година.

Това, което всъщност ме накара да дам мнението си относно някои моменти от статията на д-р Тричков, е една негова констатация, която е много далеч от действителността. Цитирам: „... моделът на управление на държавния горски сектор показва устойчивост и стабилност в продължение на над 12 години от създаването и стартирането му през 2011 г. с новия Закон за горите, което е сигурен признак за работещ и устойчив модел на управление“. Може би ще отида много далеч от това, за което пиша, но на същото основание може да се каже, че режимът в

Северна Корея е работещ и устойчив, защото се задържа вече 70 години.

Напротив европейски документи основателно посочват, че когато някъде контролът е слаб и неработещ, това е сигурен признак, че институционалната рамка е негодна. Точно професионален контрол не съществува вече 12-13 години в държавния горски сектор, където водещи са единствено местни и централни политически интереси с личен и корпоративен привкус. Създаването на 6 независими и неконтролирани в лесовъдската дейност предприятия всъщност утвърди 6 феода, които сложиха край на контрола и много важни водещи горски политики, които са фактически неприложими вече нито в държавните гори, нито в останалите собствениности поради липсата на единение в сектора.

Сериозни показатели за тези негативни процеси, които отидоха вече твърде далеч, са доста. Липсата на единна концепция за реални действия в стотици хиляди хектари загиващи бело- и черноброви гори, бягството от твърда политика относно престаряващите над 1 млн. ха издънкове гори за превръщане и отстъплението на ИАГ под влияние на определени личности в процеса на превръщане, рязкото след 2011 г., но стабилно бягство от лесовъдските мероприятия в младите гори и създаването на култури, снижаващото се професионално ниво заради цялостното подценяване на квалификацията на специалистите, липсата на Ловна стратегия заради бъркотиите в ловното стопанство, липсата, вече две години, на Стратегия за горите до 2030 г., цялостният отказ от работа в унисон със „Зелената сделка“ и други важни европейски документи за климата и много други.

За мен горепосочените големи пропуски се дължат именно на концептуалните подходи на Закона за горите от 2011 г., които се циментират с всеки изминал ден заради създадена класа от високоплатени малкорботещи чиновници в администрацията и държавните предприятия. Статуквото стана много силно и не желяе да говори за многомилиардните загуби на сектора от деградацията в горите, от загубата на прираст и неусвоен въглероден двуокис, от намалените грижи за младите гори и кражби на дървесина, от неизпълнението на горскостопанските планове.

Единственият път е цялостна реформа, обединение на сектора под едно ръководство, рязка промяна в горските политики с хоризонт 2050 г., възстановяване на стопанската инициатива на ниво горско и ловно стопанство, структуриране на холдингова схема и силен лесовъдски контрол.

Накрая ми се ще да кажа на автора, който наблюдава не един път на факта, че реформите през годините са носили тежест и неудачи за горския сектор. Моята позиция е коренно противоположна. Именно реформите са били тези действия, които не са позволявали в сектора да се задържат негативни практики, които са отпадали от само себе си след реформите. Ако не е имало реформи, нашите гори нямаше да утратят запаса си за 60 години и да укрепят опороната България. А сега точно заради тежкото статукво, което се утвърди в сектора, Българската гора страда и деградира. Този процес трябва да спре, макар че много хора ще загубят пет и шест цифрените си годишни възнаграждения и доходи. Тази промяна ще върне авторитета на сектора на ниво, което заслужава.

Инж. Руслан МИХАЙЛОВ

Кратки новини

ИАГ. Близко 60 000 проверки са извършили служителите на държавните горски предприятия и Изпълнителната агенция по горите в страната за един месец. Проверени са 12 194 обекта за добив на дървесина. Във връзка с настъпващия отоплителен сезон и период на масово снабдяване на населението с дърва за огрев контролът в горските територии остава засилен. Експерти следят обектите, в които се добива дървесина, произхода, количеството и законността на превозваната дървесина, транспортните средства и доставените дърва за огрев.

Гражданите трябва да изискват и съхраняват превозните билети, с които са им доставени дървата за огрев, и да не закупуват немаркираните. Превозният билет е документът, който при проверка от страна на отговорните институции доказва законния произход на дървесината. Той съдържа информация за количеството и вида ѝ, както и името на получателя и адреса, на

който се съхранява. При отсъствие на този документ дървесината се задържа от компетентните органи, а притежателят ѝ носи наказателна отговорност.

СЗДП - Враца. Едноседмично обучение за обмяна на опит в гасенето на горски пожари, състояло се в образователен център за доброволци в австрийския град Клагенфурт, преминаха служителите на Северозападното държавно предприятие и пожарникари от Участък ПБЗН - Априлци. Обучението е организирано със съдействието на кмета на Априлци - инж. Тихомир Кукуенски, и Красимира Димова, която е инициатор за даряването на 3 пожарни автомобили за града от противопожарните служби в провинция Каринтия.

ИАГ. В края на пожароопасния сезон горските структури набелязват спешни мерки за възстановяване на опожарените площи и приоритетно възстановяване на горите в близост до населените

места и на ерозирани терени. Решенията бяха взети на проведената работна среща на ръководството на ИАГ, директорите на държавните предприятия и регионалните дирекции по горите. Срещата бе ръководена от зам.-министъра на земеделието и храните д-р инж. Мирослав Маринов, който съобщи, че от началото на годината са възникнали над 500 горски пожара, а засегнатата от тях площ е над 170 000 дка, върхово - над 10 %. Зам.-министърът благодари на горските служители, че са се справили с тежката обстановка.

Предстои държавните горски стопанства да подготвят документацията за почвоподготовка и залесяване, а експертите да предвидят подходящи схеми и отглеждане.

ДПП „Странджа“. През септември на посещение в Дирекцията на Природен парк бяха 20 деца и младежи от Центъра за обществена подкрепа и Центъра за социална рехабилитация в Бургас. Експерти

на Парка разказаха на гостите си за флората и фауната на най-големия природен парк у нас, за неговата уникалност и за мотивите за обявяването му преди близо 30 години. В края на срещата младежите направиха прически от природни материали на своите модели.

МОСВ. Със заповед на министъра на околната среда и водите две вековни дървета от вида обикновен бук на възраст 220 и 300 години са обявени за защитени. Те се намират в землищата на Смолян и с. Горна Арда, в горска терито-

рия на Държавните горски стопанства в Смолян и Смлян. Предложението за поставянето им под закрила е на Асоциацията на парковете в България като част от кампанията за картиране и опазване на вековните дървета. Съгласно Закона за биологичното разнообразие се забранява тяхното изкореняване, отсичане, кастрене, чупене на клоно, нараняване на стъблата и всякакви други действия, които биха довели до унищожаване, уреждане или влошаване на физиологичното им състояние.

СЪЮЗЕН ЖИВОТ

ДГС - Кресна - домакин на срещата на лесовъдите ветерани от Благоевградска област

На 30 август ДГС - Кресна, териториално поделение на ЮЗДП - Благоевград, бе домакин на традиционната среща на Дружеството на лесовъдите ветерани от региона с председател инж. Минко Пъдевски. Присъстваха около 50 участници, сред които бивши директори на горски стопанства от областта и гости от Дружеството на ветераните от Пазарджишка област с председател инж. Георги Петканин. В срещата взеха участие директорът на Югозападното държавно предприятие инж. Валентин Чамбов, председателят на Съюза на лесовъдите в България проф. д-р Иван Палигоров и инж. Севдалина Димитрова - зам.-председател на Съюза и директор на ДПП „Витоша“.

Колегите бяха посрещнати от директора на ДГС - Кресна, инж. Йордан Станишев в паркова обстановка и приветствани от проф. Палигоров. Снимки за спомен бяха направени пред паметната плоча, открита през 2014 г. по случай 80-годишнината от създаването на ДГС - Кресна.

Домакините се погрижиха ветераните да се запознаят с особеностите на резерват „Тисата“, обявен през 1949 г. на площ 583,5 ха, с основен дървесен вид дървовидната хвойна - южен защитен реликт, като бившият директор инж. Стефан Аврамов сподели интересни данни за защитената територия.

След това бе посетена църквата

Ветераните пред паметната плоча „80 г. ДГС - Кресна“

Председателят на СЛБ проф. д-р Палигоров и инж. Минко Пъдевски при връчване на грамотата на инж. Лазар Вутов

По традиция бяха почетени с грамоти и предметни награди юбиларите. За тази година това са 90-годишните лесоинженери Лазар Вутов и Страхил Иванов, 85-годишната Александра Иванова, 80-годишните Любомир Коцаков и Красимира Панова, 75-годишният Димитър Янев и 70-годишният Георги Влахов. От името на ветераните благодариха инж. Лазар Вутов и инж. Любомир Коцаков.

Благодарност за добрата организация и проведените мероприятия изказа инж. Георги Петканин, председател на Пазарджишкото ветеранско дружество на лесовъдите.

Инж. Михаил
МАХАЙЛОВ

На посещение във военната църква „Св. Иван Рилски“ в Кресна

„Св. Иван Рилски“, наричана военна, която е храм-паметник и костница, осветена през 1941 година. Архиепископският наместник отец Георги разказа, че тя е от изключително архитектурно и историческо значение за района. Изградена е само за две години, като в костницата ѝ се съхраняват останките на около 526 български войници, загинали в района през 1912 - 1918 година.

Лесотехническият университет откри новата учебна година

На 16 септември Аулата на Лесотехническият университет събра студенти, преподаватели, бивши и настоящи членове на ръководството на Университета, където всички заедно отбелязаха началото на новата учебна година. На събитието присъстваха министърът на земеделието и храните Георги Тахов и неговият заместник д-р инж. Мирослав Маринов, министърът на туризма Евтим Милошев, председателят на Комисията по земеделието, храните и горите към Народното събрание Иван Иванов, изпълнителният директор на ИАГ инж. Стоян Тошев, председателят на Съюза на лесовъдите в България проф. д-р Иван Палигоров, изпълнителният директор на Националния борд по туризъм д-р Полина Карастоянова, зам.-кметът на район „Студентски“ доц. Драгомир Стефанов (сн. 1).

В приветствието си към студентите ректорът на ЛТУ доц. д-р Христо Михайлов изтъкна, че тазгодишните първокурсници са стотният випуск, който прекрива прага на Университета, и че в началото

на 2025 г. се навършват 100 години от поставянето на основите на лесовъдското образование в България. Той посочи, че Университетът е получил така дълго чаканото разрешение за ползване на Клиниката за лечение на дребни животни към Факултета по ветеринарна медицина, както и че материалната база е обновена и ще продължава да бъде системно развивана. Ректорът връчи и традиционния символичен ключ на ЛТУ на Дея Пеева - първокурсничката от специалност „Ландшафтна архитектура“, класирала се с най-висок бал в тазгодишната кандидатстудентска кампания.

дентска кампания.

В поздравителната си реч към всички студенти инж. Стоян Тошев им отправи пожелания за професионални успехи и разгръщането на техния потенциал.

При откриването на първия учебен ден във Факултета „Горско стопанство“ в присъствие на декана доц. Стоян Стоянов и зам.-деканите доц. Ивайло Иванов и доц. Момчил Панайотов студентите бяха поздравени от проф. д-р Иван Палигоров (сн. 2).

Борислав
БЕЛДЕВ

Новият академик на БАН в областта на аграрните и лесовъдните науки е чл.-кор. проф. д.н. Иван Илиев

На 25.09.2024 г. на Събрание на академиките на БАН чл.-кор. проф. д.н. Иван Илиев беше избран за академик.

През 1999 - 2003 г. е зам.-ректор, през 2003 - 2011 г. - председател на Общото събрание на ЛТУ и два мандата (2016 - 2024 г.) - ректор.

Научните интереси и приноси на акад. Илиев са в областта на генетиката, селекцията и размножаването на декоративните растения. Основните му научно-приложни приноси са: установяване на екологичните, социалните и икономическите функции на горите в България; анализиране на антропогенни горски екосистеми от ландшафта

на страната; разработване на методи за реювенилизация на възрастни индивиди от стопански ценни генотипове на горско-дървесни видове. Публикувал е над 110 научни статии в международни и национални списания и в сборници от конференции и има над 350 цитирания на научната си продукция. Главен редактор е на международното научно списание с импакт фактор „Propagation of Ornamental Plants“ и е член на редколегията на международните списания „Plant Growth Regulation“, „South African Journal of Botany“, както и на международните списания „Oltenia Journal for Studies in Natural Sciences“, „Forestry Ideas“, „Acta Horticulturae“.

Честит юбилей!

Светлана Бънзарова на 70 години

Родена е на 19.09.1954 г. в Украйна. Завършва журналистика в Софийския университет през 1978 година.

От 1980 г. последователно работи като кореспондент и редактор във в. „Горско дело“ и сп. „Горско стопанство“. През 1992 г. с инж. Борис Господинов създават сп. „Гора“, където последователно е редактор, главен редактор и зам.-главен редактор.

Под нейното перо излизат стотици актуални публикации на горскостопански, екологични, културни и исторически теми не само в специализирания печат, но и в различни национални медии.

С изключителен усет към журналистиката, тя като редактор в сп. „Гора“ иницира множество интересни популярни рубрики - „Така си беше“ (конкурси за разказ), „Гост на редакцията“, „Гора за двама“, „Да почистим паметниците на лесовъдите“, „Да се помни!“, „Обичам България“. Водещ автор на очерците за носителите на званието „Лесовъд на годината“. С особен читателски интерес са ползват материалите, свързани с издирването и популяризирането на документите от историческото минало на горското дело в България и видните

му представители.

Редактор е на много книги, сред които „Укротените порои в България“ (2000), „Горите и горското стопанство на България през ХХ век“ (2003), „Горите на Несебър - история и практика“ (2003) и „Горите на Несебър - общински гори“ (2010), „Гости на редакцията на списание „Гора“ (2004), „Дейци и учени от горското стопанство в България“ - 3 тома (2005, 2017, 2020), „Българските дърводобивници в Република Коми - покорители на тайгата“ (2005), „Ловното

стопанство на България“ (2007), „Лесозащитата в България“ (2012) и други. Автор на книгата „Апостоловата гора“ (2008).

През 2002 г. е сред инициаторите за създаването на Клуба на жените директори в системата на горите - Сдружение „Клуб Фортуна“. Активно участва в мероприятията на Сдружението и като PR съдейства за популяризиране на дейността му. Член е на Съюза на българските журналисти.

Светлана Бънзарова е активен сътрудник на в. „Българска гора“. Участва неуморно в неговото списване и навременно издаване, а дейността ѝ и като постоянен редактор на вестника ѝ свързва със Съюза на лесовъдите в България.

През 2016 г. става носител на отличието на СЛБ „За значителен принос в популяризиране и повишаване на имиджа на лесовъдската професия“.

По случай 70-годишния ѝ юбилей пожелаваме на Светлана Бънзарова здраве, творческо дълголетие, да се радва на деца, внуци и правнуци.

Инж. Богдан БОГДАНОВ
Доц. д-р Янчо НАЙДЕНОВ

Д-р инж. Дико Патронов със званието „Почетен гражданин на Малко Търново“

С решение на Общинския съвет на Малко Търново от 26 юли д-р инж. Дико Патронов бе удостоен със званието „Почетен гражданин“. Отличието му бе връчено на 25 август.

Роден е на 28.09.1942 г. в Малко Търново. Завършва Техникум по горско стопанство „Христо Ботев“ във Велинград през 1960 г., а ВЛТИ - през 1971 година. Работи последователно като началник-участък и зам.-директор на ГС - Малко Търново. От 1975 до 1991 г. е научен сътрудник в Опитната станция по дъбовите гори - Бургас. През 1992 - 1997 г. е главен директор на РДГ - Бургас. Ст.н.с. в ОСДГ - Бургас, е през 1977 - 2021 г., а през 2002 г. е началник на РУГ - Бургас. През 2003 - 2010 г. е експерт в „Кроношпан - България“, където се пенсионира. През 1982 г. защитава дисертация за докторска степен, хабилитиран е за доцент по горска екология през 1988 година.

Голям е приносът на инж. Патронов към развитието на горското стопанство, екологията, защитените територии и науката в

Бургаския регион. Автор е на множество публикации, автор и съавтор на 6 книги.

През 1998 - 2000 г. е председател на Съюза на лесовъдите в България.

При връчването на отличието д-р инж. Дико Патронов каза: „Благодаря на малкотърновската общественост, на общинските съветници и кмета Илиан Янчев за високата чест! Уникално е, че лесовъд е обявен за „Почетен гражданин“, защото лесовъдът е творец, който рядко вижда реализирането на своите творби! Необходими са 30 - 40 години, за да се види новата гора или овладени порои, или създадени зелени зони, колекции, дендрариуми, резервати, защитени територии и ландшафтни залесявания. С каквито са обградени околностите на Малко Търново благодарение на поколения лесовъди, горски служители и работници, които отдадоха своя труд, научно познание и сърце. Приемам това звание и като лично признание, и като уважение за благородния лесовъдски труд! Поклон пред него!“

Годишнини

Инж. Страхил ИВАНОВ на 90 години

Роден е на 10.06.1934 г. в с. Капатово, Благоевградска област. През 1963 г. завършва ВЛТИ, специалност „Горско стопанство“.

Работи последователно в Горските стопанства в Генерал Тошево, гр. Кубрат и Гара Пирин.

От 1971 г. до пенсионирането си през 1994 г. е директор на Горско стопанство - Петрич.

Инж. Иванов е изтъкнат лесовъд и ръководител с принос за правилното стопанисване на горите, успешното развитие на ловното дело, запазване на дивечовото богатство и кестеновите насаждения в района на Беласица.

Инж. Станислав СТАЛЕВ на 80 години

Роден е на 25.09.1944 г. в Хасково. През 1974 г. завършва ВЛТИ, специалност „Горско стопанство“.

Постъпва на работа в Горско стопанство - Сливен. След това работи в Горските стопанства в Клисера и Пловдив.

От 1988 г. до пенсионирането си през 2007 г. е директор на ДЛ „Тракия“ - Пловдив (по-късно ДДС „Чекерица“).

Инж. Сталев е изявен лесовъд и

ръководител. Цялостната му дейност е свързана със създаването на хиляди декари нови гори, правилното стопанисване и ползване на горите, успешно развитие на ловностопанската дейност и изграждане на дребнодивечовото ловно стопанство.

Д-р инж. Николай ИОНОВ на 70 години

Роден е на 06.09.1954 г. в София. Завършва ВЛТИ, специалност „Горско стопанство“, през 1979 година.

Започва работа като лесничей в Горско стопанство - Своге, където след това е зам.-директор. От 1986 до 1989 г. е на работа в РДГ - София, След това - до 1995 г. е научен сътрудник в Института за гората - БАН. През 1995 г. постъпва в Комитета по горите като началник на отдел, преминава в НУГ като експерт по залесяване и борба с ерозията, а от 2001 до 2008 г. е началник-отдел „Защитени територии,

международно сътрудничество и връзки с НПО“ и директор на дирекция в ДАГ. През 1997 г. защитава докторска степен.

От 2008 г. е държавен експерт в Министерския съвет.

Д-р Ионов е изтъкнат ръководител с многогодишен лесовъдски стаж и сериозен принос за утвърждаването на съвременната национална горска политика.

Инж. Иван ПЕНКОВ на 70 години

Роден е на 26.08.1954 г. в Сливен. През 1977 г. се дипломира във ВЛТИ, специалност „Горско стопанство“.

Трудовият му път започва като проектант в „Агрореспект“. През 1981 г. преминава на работа в Изчислителния център на Министерството на горите и горската промишленост. През 1985 - 1986 г. е главен специалист в ГСК - Сливен. През 1987 г. постъпва в Комитета по горите и горската промишленост, където е главен специалист. През 1990 - 1993 и 1995 - 1997 г. е главен секретар на Комитета по

горите. От 1997 г. ръководи частна консултантска фирма по горите, а от 2006 г. е председател на УС на Асоциацията на горските фирми в България.

Инж. Пенков е изявен ръководител, с натрупан управленски опит, който умело защитава интересите на лесовъдската колегия.

Инж. Стойко СТОЯНОВ на 70 години

Роден е на 08.09.1954 г. в Айтос, Бургаска област. Завършва ВЛТИ, специалност „Горско стопанство“ през 1981 година.

Работа започва в ГС - Граматиково, където последователно е началник на ГТУ, зам.-директор и до 1997 г. - директор. През 1997 - 2002 г. е директор на ДЛ - Бургас. От 2003 до 2005 г. е началник, зам.-началник и отново началник на РУГ - Бургас. Директор на ДДС „Граматиково“ е през 2006 -

2008 година. От 2012 г. е директор на предприятие „Общински гори“ - Средец.

Инж. Стоянов е добре подготвен лесовъд, с дългогодишен практически и управленски опит и съществен принос за правилното и на високо професионално ниво стопанисване на горите.

Бележити лесовъди

Инж. Георги Георгиев - лесовъд, оставил зелена красота за поколенията

Георги Стефанов Георгиев е роден на 16.05.1924 г. в с. Обретеник, Русенска област. Средното си образование завършва в Бяла. Любовете му към природата и гората го отвеждат в Лесовъдния факултет на Селскостопанската академия, където през 1951 г. завършва с отличен успех специалността „Лесовъдство“.

След дипломирането инж. Георгиев започва трудовата си дейност в Благоевградския регион - началник на ГТУ в ГС - Елешница, а през 1952 г. е назначен и за директор на стопанството. Отличната му работа като специалист и ръководител дават повод на ръководството на горското ведомство през 1953 г. да го назначи за директор на ГС - Беслет.

През 1956 г. по негово желание постъпва в ГС - гр. Исперих, като

началник на горско-технически участък.

От 1958 до пенсионирането си през 1984 г. е директор на Горско стопанство - Бяла.

В своята дейност инж. Георги Георгиев съсредоточава усилията си в повишаване на производителността на горите чрез отгледни сечи в липови гори, залесяване на голи площи и реконструкции с топола, акация, черен бор, червен дъб и липа. Под негово ръководство през 1961 г. обемът на залесяването в Стопанството достига 6270 декара. За сравнение - в днешно време това е почти годишният обем на залесяването за цели държавни горски предприятия.

Инж. Георгиев ще остане в историята на горското стопанство у нас и като вдъхновител на прекрасните

ландшафтни залесявания. Със своя усет за красота и хармония и отличното познаване на особеностите на дървесните и храстовите видове той ръководи създаването на изключително красиви масиви от ландшафтни залесявания край главните пътища за Русе и Варна. Под негово ръководство са обособени няколко лесопарка.

Като добър стопанин инж. Георгиев насочва усилията си и към охраната на горите и опазването им от болести, насекоми вредители и други повреди. По негово предложение от 1963 г. се внедрява екарисажна мас като местен репелент срещу есенно-зимни повреди от дивеч по иглолистните и широколистните култури. Тази негова разработка е призната за рационализация и от

1982 г. се въвежда във всички горски стопанства в страната.

През 1972 г. в Стопанството е изградена наблюдателна кула и в продължение на 12 години не са допуснати пожари.

Инж. Георгиев е автор на статии, публикувани в сп. „Горско стопанство“ и местния печат.

За постигнати високи успехи е отличен с „Орден на труда“ - златен, орден „Червено знаме на труда“ и е носител на званието „Заслужил лесовъд“ на Министерството на горите и горската промишленост.

Починал на 14.04.2015 година. Тази година се навършват 100 години от рождението на лесовъда от Бяла, който остави прекрасен зелен паметник за поколенията.

Доц. д-р Янчо НАЙДЕНОВ

Бележити дейци на горскостопанската наука

Проф. Илия Радков - живот в служба на гората и науката

Илия Ненов Радков е роден на 20 юли 1902 година. Завършва лесовъдство в Агрономо-лесовъдния факултет на Софийския университет през 1931 година. Началото на горската му служба е в дъбовия район на нашите гори, където последователно е директор на няколко горски стопанства.

През този период на трудовата си дейност той публикува статии в списанията „Горски преглед“ и „Лесовъдска мисъл“, в които отразява редица актуални въпроси от тогавашното развитие и състояние на нашето горско стопанство. Той представя свои възгледи относно възможностите за увеличаване на добива на иглолистните гори, разглежда състоянието на старата железодобивна индустрия в Самоковско и ползването от горите за нейните нужди, изказва отношение за стопанисването на горите в Странджа планина, пише за някои нарушения на Закона за горите и по въпроса за горскостопанското счетоводство.

След повече от 10 години служба в системата на горите през есента на 1944 г. проф. Илия Радков започва научноизследователска дейност в Института за гората, където последователно е младши и старши научен сътрудник (сега професор) до пенсиони-

рането си през 1967 година. Защитав докторска дисертация през 1950 г. в Чехословакия. Дисертационната му тема е във връзка с изучаване на биологията на дъбовите гори. През 1951 - 1955 г. е завеждащ на секцията „Лесовъдство“.

Проф. Радков публикува редица статии в списания и сборници. Написва в съавторство раздел по лесовъдство за няколко учебника за горски техникуми и професионални горски училища. С авторски колектив разработва „Основи на

лесовъдството“ в учебника за първи и втори курс на горските техникуми, специалност „Дърводобивна промишленост“ (1955). След няколко години този учебник е преиздаден като второ преработено издание, включително и за трети курс на горските техникуми. Следва написването на още два учебника за професионалните горски училища. Проф. Радков и разширен авторски колектив издават учебник „Основи на лесовъдството“ през 1963 г. за първи и втори курс, а през 1967 г. - и учебник за всичките курсове на нашите професионални горски училища.

Като научен сътрудник в Института за гората проф. Радков публикува самостоятелно или в колектив редица статии, научни разработки и 7 книги. Много от неговите проучвания в дъбовите гори са публикувани в сп. „Горско стопанство“, както и разработката „Мерките за подобряване състава на нашите високостъблени дъбови гори“ (1950). Проф. Радков има и няколко изследвания за стопанисване на заливните гори, за подобряване на състава и растежа на гората „Лонгоза“.

Много от научните трудове на проф. Илия Радков са свързани с изучаване на биологията на дъбовите гори, биологичните особености

на дъбовия подраст и възобновяването на дъбовите гори в Северна Странджа и в Източна Стара планина. Проучвания на дъбовите гори отразява в книгата „Дъбовите гори в България“ (Радков, Минков, 1963).

В Института за гората проф. Радков разширява научноизследователската си работа и в горите от буково-иглолистния пояс за изучаване на тяхното възобновяване и стопанисване. В сп. „Горско стопанство“ той пише за приложение на върховия метод при отглеждане на буквите насаждения и за комплексно извеждане на възобновителните и отгледните мероприятия в буквите гори съобразно със състоянието на насажденията.

Природосъобразното стопанисване на горите е важен въпрос от изследователската дейност на проф. Илия Радков. Във връзка с това е неговата разработка за природосъобразно стопанисване на смърчовите насаждения в ГС „Васил Коларов“. В сп. „Горско стопанство“ той представя резултати от своите проучвания за приложението на голите сечи в горите и анализира данни за влиянието на голи сечи в иглолистни гори. Изучава възстановяването на разстроени гори в извън рилската

част на водосборния басейн на язовир „Искър“. Публикува и анализира данни за приложението на голи сечи в иглолистни гори по някои северни склонове на Рила.

Проф. Илия Радков е автор на книгите „Екологическа класификация на горите в Рила планина“ (1961), „Горски формации и типове гора в НР България“ (1963) и други. В съавторство са написани книгите „Отгледните сечи в горите на НР България“ (Радков, Вълчовски, 1961) и „Възобновяване на горите в България“ (Радков и кол., 1965).

Много от изследователски теми на проф. Радков са свързани с възобновяването и стопанисването на дъбови, букови и иглолистни гори. В последната си книга „Екологични основи на горското стопанство“ (1970) и в редица други публикации той отразява своите възгледи за природосъобразно стопанисване на горите. Някои от неговите научни разработки имат голямо значение за лесовъдството, ползването и опазването на нашите гори. Научноизследователската дейност на проф. Илия Радков допринася за развитие на горското стопанство и науката за гората.

Починал през 1975 година.

Доц. д-р Надежда СТОЯНОВА

Четиво за политици

За партизаните

Преди повече от 90 г. видният ловен деец, военен, публицист и писател Иван Сокачев, с псевдоним Ален мак, пише статията „За партизаните“ (вестник „Ловець“, бр. 9, 1932 г.) Публикуваме с малки съкращения.

... Като споменах партия, имам предвид партизани, партизанщина (бел. авт. - едно от значенията на думата „партизани“ е „член на партия, който използва политиката за лични цели“, „Речник на чуждите думи в България“). Ето великото зло, страшният змей със сто глави, който безогледно рѣфа живи меса от снагата на българската природа, та я прави така грозна, пуста - мъртвешка, че като я гледа човек често се разплаква! Та къде ще останат елени, сърни

и фазани - при лакомията на този страшен звяр, именуван български партизанин?

Кой изранява горите? Партизаните. Един партизанин, страшен гороломец, бивш и може би бъдещ народен представител, има толкова грях за съснипята на горите в Бургаския край, че българските гори не са отгледали такава високо дърво за бесило - високо да увисне, че цял народ да го види.

А такива опустошители има под всеки планински връх ... Страшна е орията на българските гори.

Кой пази горите? Лесовъдите и горските стражари. А кой друг гони, уволнява, преследва и изнудва пазачите на горите - то се знае партизаните, а най-вече народните представители. Народните предста-

вители - избрани уж между 5 млн. българи за най-бележити и най-добри, безумно принизяват своето велико призвание до прозвицето на ходатай около коравия залък на лесовъдите и горските пазачи...

После. Кой пази дивеча? Лесовъдите и ловните стражари: и тях също гонят, уволняват, разкарват, пак партизани. А щом пазачите на стадото се плашат като ударени по главата мъничета - вълците си знаят работата.

Това става около Бургас. Н. В. Царят дари за бургаските гори десетина елена. Убиха ги представителите на представителя народен, който сечеше горите... И властната ръка на този представител се разпротря покровителствено над престъпниците: с едно скръцване на

зъби срещу лесовъдите ... Така у нас се уреждат кривите работи.

Нима не сте разбрали, че най-страшният звяр в нашите земи е партизанинът? А на горите и дивеча най-усърден опустошител - народният представител?

Вие бродите из нашите гори. Гледате как добре ги описват, радват им се, ценят ги. Знае се тяхното огромно значение за бъдещето на българския народ, чийто стари планини без горско покривало и дивеч ще превърнат в пустиня нашата „земя рай“.

Нима не виждате най-важното: гора се сече, гора се корени - гора, обаче, почти не никне. Стореното се похабява, нова не се вижда.

... Ако няма нови гори, няма изобщо гори, водите пресъхват, а онова, което пада от небето, се

свлича надолу като пороища.

А кой покровителства тая безразборна, безсистемна управа - то се знае пак партизанщината. Един законен, разумен и правилно изпълнен режим ще може да опази нашите природни богатства - гори, дивеч, риба, води - само като се отсекят стоте глави на змея, наречен партизанство.

Къде тая вълшебна сабя? Дали, като ходим между хората, няма да я открием някъде? ...

... Дано се съживи бедната ни и изсъхнала, покрита с плевели обществена нива, та да започне да ражда народни хора вместо партизани“.

Далечно минало? Едва ли. Идват поредните избори.

Инж. Валентин КАРАМФИЛОВ

Защитени дървесни видове в България

Страната ни е разположена в центъра на Балканския полуостров. Горите са прекрасен дар за хората, а вековните дървета в нея са свидетел на родната ни история.

Законът за биологичното разнообразие включва 15 вида дървета, които са защитени само в естествените им находища, без тези, които се намират в градска среда, защото за тях отговаря съответната община. Общият брой на защитените вековни дървета у нас е 2193 и в сравнение с предишните десетилетия обявяването на вековни дървета намалява. Това започва да се

променя, след като от 2021 г. 350 ха гори попадат под защита като „гори във фаза на старост“. Група вековни дървета или цяла гора могат да влязат в категория „защитени“ по Закона за защитените територии. Най-високото установено досега у нас дърво - 46 м, е смърч в резервата „Парангалица“, а най-старото - на 1600 години - летен дъб в землището на с. Гранит.

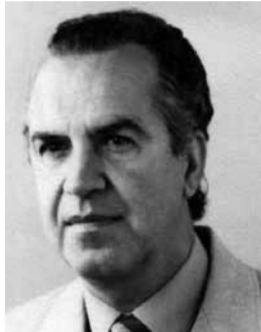
Информацията дали едно дърво е вековно може да се намери в Регистъра на вековните дървета в България, достъпен на сайта на Изпълнителната агенция по околна среда.

IN MEMORIAM

На 24 юли почина инж. Васил Боянов Йорданов.

Роден е а 07.10.1932 г. в Кюстендил. Пред 1956 г. завършва ВЛТИ, специалност „Горско стопанство“.

Работа започва като ръководител на ГТУ в ГС „Снежана“. От 1959 до 1963 г. е директор на ГС „Антон Иванов“ (сега ГС - Борово). От 1964 г. постъпва като главен инженер в ГС - Пещера, където от 1968 до 1992 г., когато се пенсионира, е директор.

Под ръководството му са създадени 38 000 дка горски култури върху оголени терени, реконструирани закълявели насаждения над Пещера, Брацигово, селата Равногор, Розово, Фотиново, Козарско, изпълнен е проект за борба с ерозията. Полага грижи за ловно стопанската дейност, разширява горската пътна мрежа, изгражда административни и битови сгради, горски пунктове и работнически жилища. Отличен е „Орден на труда“ - златен.

Поклон пред светлата му памет!

IN MEMORIAM

На 30 юли почина Теменужка Иванова Пиронкова-Говедарова.

Родена е на 21.07.1953 г. в с. Лесичово, Пазарджишка област. Завършва Висшия икономически институт „Карл Маркс“ през 1983 година. От 1971 до 1990 г. работи последователно в МОК „Медет“ - Панагюрище, Окръжния народен съвет - Пазарджик, Агенцията за социално подпомагане. От 1990 до 1991 г. е финансов ревизор в Комитета по горите и горската промишленост. През 1991 - 1998 г. е финансов

експерт в Комитета по горите, а през 1998 - 2005 г. - главен инспектор в Министерството на земеделието и горите. От 2005 до 2007 г. е началник на новосформирания отдел „Вътрешен контрол“ в Националното управление по горите. От 2007 до 2010 г. е държавен инспектор и ръководител на Инспектората в Държавната агенция по горите. От 2010 до пенсионирането си през 2014 г. е държавен и главен експерт в Изпълнителната агенция по горите.

Поклон пред светлата ѝ памет!

На 27 септември почина инж. Кирил Христов.

Роден е на 07.02.1952 г. в с. Горно Хърсово, Благоевградска област. През 1978 г. завършва ВЛТИ. Същата година започва работа като лесничей в ГС - Момчилград. През 1981 г. постъпва в Горскостопански комбинат - Кърджали. От 1985 г. е неизменен заместник-директор на ГСК/РДГ/РУГ/РДГ - Кърджали, където се пенсионира през 2016 година.

ва в грижата за зеленото богатство на Източните Родопи. Той е от поколението български лесовъдци с най-активно участие в преобразяването на ерозирани и обезлесени райони в обширни и високопродуктивни гори. Неговата роля като ръководител и участник в залесяванията и техно-укрепителните дейности в Кърджалийския и Хасковския регион е неизменна част от голямата горска история на българското лесовъдство.

Носител на приза на СЛБ „За цялостен лесовъдски принос“.

Поклон пред светлата му памет!

ЮРИДИЧЕСКА КОНСУЛТАЦИЯ

Може ли работодателят едностранно да предостави платен годишен отпуск и неплатен отпуск без съгласие на работника?

ОТГОВОР: I. В чл. 160 от Кодекса на труда (КТ) е уреден начинът и редът на ползване на неплатен отпуск. В чл. 160, ал.1 от КТ изрично е записано: „Работодателят по искане на работника или служителя може да му разреши неплатен отпуск независимо от това, дали е ползвал или не платения си годишен отпуск и независимо от продължителността на трудовия му стаж.“. От този текст е видно, че за да излезе работникът в неплатен отпуск, трябва да има искане от работника, т.е. ако няма молба за отпуск работодателят не може едностранно да му нареди да излезе в неплатен отпуск. Важно за работниците е да знаят, че без тяхна молба не могат да бъдат изпращани в неплатен отпуск. Законодателят е предвидил, че неплатеният отпуск е едно право на работника и той може да го ползва само когато прецени, че има нужда от него.

Когато се ползва такъв вид отпуск, има и неблагоприятни последици за работниците:

1. За времето на ползване на неплатен отпуск работникът не получава трудово възнаграждение. Ако след ползването на такъв неплатен отпуск се прекрати трудовия договор на работника, той ще получи по-малък размер на обезщетение за безработица, защото съгласно чл. 54б от Кодекса за социално осигуряване (КСО) размерът на паричното обезщетение за безработица се определя от среднодневното възнаграждение или среднодневния осигурителен доход, върху който са внесени или дължими осигурителни вноски във фонд „Безработица“ за последните 24 календарни месеца, предхождащи месеца на прекратяване на осигуряването (прекратяване на трудовия договор). Съгласно КСО - чл. 54б. (1) „Дневното парично обезщетение за безработица е в размер 60 на сто от среднодневното възнаграждение или среднодневния осигурителен доход, върху който са внесени или дължими осигурителни вноски във фонд „Безработица“ за последните 24 календарни месеца, предхождащи месеца на прекратяване на осигуряването, и не може да бъде по-малко от минималния и по-голямо от максималния дневен размер на обезщетението за безработица.“

2. В ал. 3 на чл.160 от КТ е указан „Неплатеният отпуск до 30 работни дни в една календарна година се

ВЪПРОС: В момента предприятието е във финансово затруднение и работодателят ни нарежда да си пуснем молби за платен годишен отпуск, ако имаме, а ако нямаме, да пуснем молба за неплатен отпуск. Може ли работодателят да ми нареди устно и/или писмено да изляза в неплатен или платен отпуск без да имам желание да ползвам отпуск в този момент? Длъжен ли съм да се съобразя с това устно или писмено нареждане и в какви случаи?

признава за трудов стаж, а над 30 работни дни - само ако това е предвидено в този кодекс, в друг закон или в акт на Министерския съвет.“. Този текст означава, че ако през една календарна година работникът има повече от 30 дена неплатен отпуск, това време не му се признава за трудов стаж.

Поради избраните по-горе неблагоприятни последици, всеки работник и служител, трябва сам да си прецени дали му е изгодно да пуска молба за отпуск, особено ако предстоят съкращения при неговия работодател.

II. В чл.173 от Кодекса на труда е уреден начинът и редът на ползване на платен отпуск. В чл. 173, ал. 1 от КТ изрично е записано, че „Платеният годишен отпуск се ползва от работника или служителя с писмено разрешение от работодателя.“ При платения отпуск по същия начин работодателят може само да разрешава отпуска след молба на работника. Има изключение и то е предвидено в чл. 173, ал. 4 и ал. 5 от КТ, където има изрично изброени случаи, в които работодателят може едностранно да предостави платения годишен отпуск - „Работодателят има право да предостави платения годишен отпуск на работника или служителя и без негово съгласие по време на престой повече от 5 работни дни, при ползване на отпуска едновременно от всички работници и служители, както и в случаите, когато работникът или служителят след поканата от работодателя не е поискал отпуска си до края на календарната година, за която се полага.“

Само в описаните по-горе случаи работодателят може да предоставя едностранно платения годишен отпуск на работника. Това са случаите при престой

повече от 5 дена, при ползване на отпуска едновременно от всички работници и служители, както и в случаите, когато работникът или служителят след поканата от работодателя не е поискал отпуска си до края на календарната година, за която се полага. В първите два случая - на престой и ползване на отпуска едновременно от всички, се изисква заповед на работодателя и тогава работниците не подават молби за отпуск. В третия случай, ако работодателят ви отпрати поканата да си пуснете отпуск до края на календарната година, Вие сами в молбата може и трябва да определите кога да ползвате отпуска в рамките на календарната година, а не да Ви го определя работодателят. Ако Вие не си пуснете молба за отпуск, след поканата от работодателя за ползване на отпуска, в която да сте посочили кога - в кой времеви период от календарната година, ще ползвате платения си годишен отпуск в рамките на годината, работодателят трябва да ви предостави платения отпуск във времето определено от Вас, тъй като работодателят има задължение съгласно чл. 173, ал. 5 от КТ да разреши ползването на платения годишен отпуск, освен ако ползването му е отложено по реда на чл. 176. Съгласно ал. 5 на чл.173 от КТ работникът или служителят използва платения си годишен отпуск до края на календарната година, за която се отнася. **Ето защо всеки работник сам може да определи дните, в които да ползва платения си годишен отпуск.**

Съгласно чл. 173а от КТ е предвидено, че когато поради обявено извънредно положение или обявена извънредна епидемична обстановка със заповед на работодателя или със заповед на държавен орган е преустановена работата на предприятието, на част от предприятието или на отделни работници и служители, **работодателят има право да предостави платения годишен отпуск на работника или служителя и без негово съгласие, включително на работник или служител, който не е придобил 8 месеца трудов стаж.**

Справка: чл. 160; чл. 173, ал. 1, ал. 4 и ал. 5; чл. 173а, ал.1 от КТ; чл. 54б от КСО

Димитър НАЙДЕНОВ
юрист ФСОГСДП

България бе домакин на XVIII Европейски конгрес по горска педагогика

(От стр. 1)

Проф. Иван Палигоров приветства присъстващите и заяви: „Формулирането на дадена политика освен закони и финансови средства изисква още един инструмент - връзка с обществеността. Благодарен съм на хората, които подпомогнали началото и развитието на дейностите по „Горска педагогика“ - доц. д-р Георги Костов като зам.-министър на земеделието и храните, чл.-кор. проф. Иван Илиев като ректор и проф. Милко Милев като зам.-ректор на Лесотехническия университет. Д-р инж. Анна Петракиева беше в основата на всички обучения по горска педагогика, които проведохме. Най-важното е, че професията на лесовъда намери възможност, място и подход да се представи пред подрастващото поколение, което постепенно разбира с какво се занимават горските служители, и в бъдеще могат да бъдат наши наследници и съмишленици, които ще позволят на лесовъдите да управляват и стопанисват горите устойчиво във времето“ (сн. 3 и 4).

Мотото на тазгодишния конгрес - „Европейските гори, подложени на стрес от пожари, суша и бури - предизвикателство за горската педагогика!“ зададе и неговия фокус - представяне пред обществеността на проблемите на горите, засегнати от природни бедствия и промени в климата, чрез методите на горската педагогика.

Събитието даде възможност на участниците да обменят опит и идеи.

Основните лектори на форума представиха свои проучвания, чрез които засегнаха различни аспекти на темата. Доц. д-р Георги Костов представи темата „Издръжливите горски ландшафти - предизвикателство за експер-

тите и обществеността“, Едуард Олсън - бивш пожарник, представител на Германската асоциация за защита на горите, презентира своето изследване „Да се научим да живеем с огъня: Как горските пожари се променят заедно с нашия климат и важната роля на горските педагози в предотвратяването на горски пожари“. Мория Нетцер - докторант във Факултета по социални науки на Университета в Хайфа, представи „Проучване на перспективите и предизвикателствата пред учителите на учители в горските училища при разработването на подходи за горска педагогика в образованието относно изменението на климата“. Последната лекция беше на тема „Влияние на изменението на климата върху еко тревожността и психичното здраве“, разработена от проф. д.н. Снежана Илиева - преподавател в катедра „Социална, организацион-

на, клинична и педагогическа психология“, и проф. д. н. Соня Карабелева - декан на Философския факултет в СУ „Св. Климент Охридски“

Разделени на групи, участниците се включиха в авторски занимания по методите на горската педагогика, създадени от организаторите на конгреса - представители на ИАГ, дирекции на природните паркове у нас и държавните предприятия (сн. 5 и 6). Със свои практически занимания се представиха още полякинята Каролина Ремушко („През гората“ и Сирпа Каркайнен от Финландската асоциация на горите. В създаването им горските педагози са вложили много въображение и стремеж да формират у участниците екологично съзнание, да провокират загриженост за състоянието на гората и нейните обитатели, да я възпри-

емат като незаменим екологичен ресурс, който трябва да бъде пазен, да научат кога намесата на лесовъда е наложителна и в какво се състои работата му.

Звуците на родопската каба гайда - символът на величествената планина, в ръцете на инж. Николая Никова от ДГС - Широка лъка, оповестяваха началото на всяко лесовъдско занимание (сн. 7).

Горските педагози участваха в дискусии групи, в които обсъдиха актуални теми, поставени от лектори. Задачата им беше да предложат подходи и похвати за справяне с предизвикателствата в общуването с различни групи хора чрез дейности от горската педагогика и да представят своите решения пред аудиторията.

Дирк Шмехел - ръководител на подгрупата по горска педагогика към Горската комуникационна мрежа на Организацията по прехрана и земеделие и ръководител на отдел „Трансфер на знания, връзки с обществеността, горско образование“ в Държавния институт за гората и горско стопанство, Бавария, и Улрике Шут - член на подгрупата по горска педагогика към Горската комуникационна мрежа иръководител на отдел „Образование“ в Германската федерална асоциация за защита на горите, поставиха пред своята дискусийна група въпроса „Кой/Какво е горски педагог? (методи, стандарти, оценка)“. Вероника Яловярова от Словакия Национален горски център попита каква е „Ролята на родителите в горската педагогика“, инж. Пшемислав Шабловски (Асоциация на горските педагози в Полша) поясни „Как да се справяме с философски и психологически процеси чрез методите на горската педагогика (чувства/емоции, загуба, раздяла)“, а д-р инж. Елена Рафаилова - главен експерт в ИАГ, отговори на въпроса „Как да обясним необходимостта от лесовъдски дейности,

насочени към намаляване на негативното влияние на климатичните промени върху горските екосистеми, и да върнем доверието на обществото“. Инж. Андреана Трифонова - ръководител-експерт на Фондация „По-диви Родопи“ постави темата „Естествено възстановени гори с по-нисък риск от абнотични и биотични повреди в сравнение с изкуствени насаждения - ефективна комуникационни подходи“.

Темата, разработена от доц. д-р Момчил Панайотов от катедра „Дендрология“ в ЛТУ и д-р инж. Петя Матева от ИАГ - „Горската педагогика беше в полза за постигането на консенсус в спорни/конфликтни случаи като Бистришко бранище, Беловежка гора и Баварска гора. Вредителите в горите и начинът да комуникираме с обществеността чрез горската педагогика“ насърчи експертите в една от дискусийните групи да потърсят правилните решения в процеса на общуване с отделните цели и възрастови групи.

След като обсъдиха необходимите ресурси и инструменти, както и възможните комуникационни канали, всички екипи представиха своите решения пред колегите си.

Участниците в конгреса показаха своите рекламни и образователни материали.

Богата, изпълнена с изпълнение на фолклорни песни и танци, бе съпътстващата програма на събитието. Приятна изненада за присъстващите бе участието на Клуб „Златните кукери“ от Челопеч, осигурено със съдействието на СЗДП - Враца, които представиха автентични български обичаи, екскурзията до Природен парк „Витоша“ и пътуването с теснолинейка по маршрута Аврамово - Аврамови колиби.

Думи на удовлетвореност и положителни емоции съпътстваха заключителната среща.

Благодарност бе изказана към членовете на екипа, организирал събитието, начело с д-р инж. Анна Петракиева - зам. изпълнителен директор на Съюза на европейските лесовъди, преподавател по „Горска педагогика“ в ЛТУ, инициатор на националната кампания „Лесовъд за един ден“ и първите занимания с деца по методите на горската педагогика, учител на горски педагози.

Участниците си пожелаха нови срещи, в Унгария, където през 2025 г. ще се проведе следващият Европейски конгрес по горска педагогика.

Женя СТОИЛОВА
Снимки: Йордан
ДАМЯНОВ
и Станислава
КРУМОВА